

Besede in ocene ne spreminjajo odnosov

Na skupščini občinske organizacije Zveze sindikatov Ljubljana Center, ki je bila 19. maja letos na Gospodarskem razstavišču, so delegati kritično ocenili delo v obdobju od junija 1978 do maja 1982 ter sprejeli delovno usmeritev za obdobje do maja leta 1986. Hkrati so tudi izvolili nov občinski svet, njegovo predsedstvo in nadzorni odbor.

Predsednik občinskega sveta Alfred Golavšek je v uvodni besedi poudaril, da je treba postaviti pod kritično lupo vse dosežene uspehe in akcije, tudi tiste, ki so le načeloma izpolnile pričakovanja. Ni dovolj, da se strinjamo z ocenami in nalogami, ki se oblikujejo na višji ravni, v lastnem okolju pa ravnamo, kot da je pri nas vse v redu.

Nič se ne more dogajati mimo delavca

Usmerjenost in intenzivnost procesa nadaljnjega osvoboditja dela in človeka je v današnjih razmerah bolj kot kdajkoli odvisna od aktivnosti zveze sindikatov in drugih organiziranih socialističnih sil. Politična, torej razredna aktivnost sindikata mora spodbujati revolucionarni polet delavcev.

Razvoj družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov v občini opozarja obenem tudi na razkorak med odnosi, opredeljenimi v najvišjih normativnih aktih, in odnosi v praksi, hkrati pa kaže na poglobljanje nekaterih nasprotij. Predvsem se še ni uveljavilo načelo, da mora delavec upravljati z rezultati in pogoji dela, in da se ne more nič, kar je pomembno za njegov položaj v združenem delu in družbi, dogajati, ne da bi pri tem soodločal.

Rezultati gospodarjenja v občini odsevajo nekatere negativne razvojne težnje. Bruto proizvod v preteklem letu je zaostajal za 1,3 odstotka v primerjavi z letom 1980, zmanjšal se je tudi fizični obseg proizvodnje, manj sredstev je bilo izločenih za akumulacijo, zastaja izvoz, spet je padla realna vrednost osebnih dohodkov. Položaj slabša tudi, da so se obveznosti OZD za obresti od kreditov povečale kar za 44 odstotkov, kar kaže na veliko odvisnost od bančnih sredstev. Povečale pa so se tudi obveznosti iz dohodka za delovne skupnosti skupnih služb OZD, in sicer kar za 32 odstotkov.

Torej se materialna podlaga dela v občini še nadalje krči in čedalje večji del dohodka se koncentrija na različnih ravneh zunaj OZD. To pa zahteva odločne ukrepe, ki bi zmanjšali sredstva

za družbeno skupno porabo. Realni pogoji gospodarjenja pa se še zaostrejejo. V ospredje prihaja spoznanje, da rešitve ni mogoče iskati v nenehnem dvigovanju cen. Pri analiziranju takšnega stanja se še vedno mešajo posledice z vzroki, na kar kaže tudi neskladnost, da je delo gradbenega delavca vsak dan manj vredno, rezultat njegovega dela pa vse več, tako da mu postaja njegov lastni proizvod nedosegljiv.

Mobilizirati moramo vse družbene dejavnike

Administriranje gotovo ni rešitev. V dosedanjih družbenih praksih se je pokazalo za neučinkovito, neperspektivno in za delavca škodljivo, je dejal Alfred Golavšek in poudaril, da je treba iskati rešitev v naši sposobnosti, da mobiliziramo vse razpoložljive družbene dejavnike, v tem, kako bomo znali uporabiti lastno znanje, inovacije, novo tehnologijo in boljše organizacijo dela. Sindikat mora vstopati v boj za demokratičen pluralizem samoupravnih interesov z utemeljevanjem interesov delavskega razreda ne glede na to, za kakšno družbeno ustanovo gre.

Boj za dosledno in odgovorno samoupravljanje izhaja tudi iz preverjenega prepričanja, da doseže zaupanje najvišjo stopnjo in tudi najboljše rezultate prav v njem. Da pa bi samoupravljanje doseglo svoje cilje, mora sindikat predvsem krepiti vlogo sindikalnih skupin, zagotoviti, da bodo osnovne organizacije in konferenčne strokovno pomagale in ustvarjale razmere za sestajanje in normalno delovanje vseh delegacij, vztrajati mora pri zahtevi, da se za vsa pomembnejša vprašanja izvedejo skupne seje delavskih svetov in temeljnih delegacij, zagotoviti tesno povezanost med osnovnimi organizacijami in konferencami osnovnih organizacij in delegacijami, ki se povezujejo v konferenčne delegacije, posvetiti posebno pozornost tistim okoliščinam, ki pošiljajo delegate v zbor združenega dela občinske skupščine in zagotoviti takšno naravnost občinske organizacije zveze sindikatov k temeljnemu delegacijam, delavskim svetom in dru-

gim samoupravnim oblikam, da bodo postale pomemben vir oblikovanja in uresničevanja politike Zveze sindikatov v občini.

Vsak delavec naj zna izračunati vrednost svojega dela

Vsa ta delovna naravnost je usmerjena v izboljšanje pogojev gospodarjenja in gospodarjenja z dohodkom ter odločujočega vpliva delavca na samoupravne socialistične tokove. Ob vsem tem ima pomembno mesto krepitev odnosov delitve po delu in rezultatih dela v praksi. Čimprej bo treba uveljaviti splošna družbena merila, po katerih bo vsak delavec lahko sam izračunal vrednost svojega prispevka, tako da ne bo več nenehnih zahtev po varstvu pravic sodobnih hlapcev Jernejev, ki ne najdejo svoje pravice za samoupravnimi kulisami OZD, za temi pa je praviloma tudi osnovna organizacija sindikata.

Na neurejenost odnosov na tem področju in negospodarno ravnanje z družbenim denarjem kažejo tudi podatki o opravljenih nadurah, delovnih urah po pogodbi in podaljšanju delovnih razmerij delavcev, ki izpolnjujejo pogoje za upokožitev. Vse to je precejšnje breme za dohodek OZD. Na tem področju mora sindikat nenehno poudarjati zahtevo, da mora postati delitev dohodka ekonomski vzvod za racionalno in uspešno skupno gospodarjenje.

Ob tem je tudi prizadevanje za dosledno uveljavljanje socialne politike sestavina prizadevanj sindikata za trdnost in razvoj samoupravnega položaja delavca v združenem delu.

Posebno pa bo v prihodnjem obdobju moral sindikat krepiti svojo vlogo na področju družbenoekonomskih odnosov, področju samoupravnih delegatskih odnosov in pri uresničevanju socialno zaščitne funkcije zveze sindikatov. Po besedah Alfreda Golavška bo to mogoče doseči le z okrepljeno vlogo osnovnih organizacij, strokovnih sindikatov, z drugačno strukturiranostjo in novimi metodami delovanja predsedstva občinskega sveta zveze sindikatov, z okrepljeno odgovornostjo predsedstva in tudi s preoblikovanjem dela delovne skupščine občinskega sveta, pri čemer bo posebno treba krepiti strokovnost strokovnopolitičnih delavcev. Na koncu je dejal Alfred Golavšek, da je bistvena naloga sindikata v prihodnjem obdobju v premoščanju odnosov, ki temelje na družbenem odtujenju sredstev za delo in dohodka od delavca.

JURIJ POPOV

Delegati za 9. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije

Hilda Prosenik, Edo Sikirič, Janez Cimperman, Milena Gradišar, Alenka Radšel, Anica Starčević, Alfred Golavšek.

Delegati za 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije

Franc Pohlin, Jože Dremelj, Rudi Matajdl, Marija Mihelčič, Danica Zore, Ana Barbič, Franc Friškovec, Mitja Vavpotič, Francka Bah, Franc Fortuna, Anton Kopač, Janez Miklavžin, Majda Jovan-Toplak, Marija Repe, Fani Grabnar, Martina Jerina, Mira Bonifer, Štefan Horvat, Bojan Matko, Franc Bergant, Marko Klojčnik, Angelca Mrak, Kajtimir Kunc, Anton Jakoša, Milena Vadnov, Metka Šemrov-Nikolič, Dragica Grlj, Stanko Garaj, Borut Vatovec, Ivica Novak, Franc Svetič, Pavla Lindič, Mirko Garvanovič, Lojze Pajk, Martina Jankovič, Martina Kosec, Viljem Trampuš, Janez Kromar, Jerica Mrzelj, Drago Flis, Anica Križmanič, Ivica Lesjak, Slavko Rakovec, Zora Burger-Radšel, Matjaž Bidovec, Zdravko Zupan, Pavle Koder, Andreja Oven, Grozdana Vidrih, Maja Koritnik, Vladimir Tkalec, Nada Mihelič, Nataša Jelušič, Slavko Kobetič, Ljubo Pirkovič in Dimitrij Sila.

Člani predsedstva občinskega sveta Zveze sindikatov Ljubljana Center

Alfred Golavšek, Milena Gradišar, Franc Možina, Franc Andoljšek, Marko Ferjančič, Nataša Jelušič, Majda Jovan-Toplak, Andrej Klemenčič, Pavle Koder, Ivica Lesjak, Pavla Lindič, Meta Malus, Rudi Matajdl, Janko Miklavžin, Hilda Prosenik, Niko Rebek, Marija Repe, Janez Stergar, Metka Šemrov-Nikolič, Mitja Vavpotič in Saša Vukovič.

Člani nadzornega odbora občinskega sveta Zveze sindikatov Ljubljana Center

Franc Friškovec, Mirko Garvanovič, Anica Kaučič, Ciril Obid in Sonja Makarovič.

NOVICE OK ZSMS LJUBLJANA CENTER

26. maja so se sestali člani predsedstva Občinskega centra klubov OZN. Obravnavali so poročilo o dosedanem delu ter razpravljali o pripravah na volilnoprogramsko sejo. Vsakoletni shod klubovcev naše občine pripravljajo za 5. junij v Kamniški Bistrici.

27. maja je bila seja Republiške konference ZSMS, kjer so podelili letošnja priznanja. Zlati znak ZSMS je prejela tudi sekretarka naše konference Stanka Marin za večletno delo v mladinski organizaciji in Albert Avguštinčič za izredno požrtvovalno mentorsko delo; glasilo Mladi viri pa so dobitnik priznanja kot najboljše mladinsko glasilo v Sloveniji.

5. junija se bodo odpravile na pot prve letošnje mladinske delovne brigade v I. izmeno zveznih akcij Suha krajina, Kutina, Titograd ter Bijelina.

8. junija bo seja predsedstva OK ZSMS. Razprava bo tekla o samoupravni organiziranosti srednjega šolstva ter dijaških domov naše občine in o problemih, s katerimi se srečuje mladinska organizacija pri svojem delu.

MARIJA KADUNC

PROBLEMSKA KONFERENCA OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA

Malica namesto bonov

Letos je po sklepu republiškega sveta ZS Slovenije treba zaostri merila pri izplačevanju regresa za prehrano med delom v obliki vrednostnih bonov za nakup živil v trgovini. Priporočilo je posredovala tretja konferenca ZS Slovenije, ki je govorila o socialni politiki. Sklep in priporočilo izhajata iz preproste ugotovitve, da so mnoge OZD pokazale nemaren odnos do organizirane prehrane med delom. Hkrati pa so s takšnim načinom regresiranja neodgovorno in mimo vseh družbenih dogovorov umetno povečevale predvsem osebne dohodke delavcev, pri tem pa pustile v nemar skrb za prehrano med delom. Vse to je tudi izničilo osnovni namen regresiranja, ki ostaja slejkoprej enak: z organizirano prehrano med delom je treba nadomestiti porabljeno energijo v prvi polovici delovnega časa. Da bi v občini Ljubljana Center uresničili usmeritve in kriterije republiškega sveta ZS, je občinski sindikalni svet pripravil problemsko konferenco na temo »Prehrana med delom«.

V uvodnem nagovoru je predsednica delovne skupine občinskega sindikalnega sveta Sonja Makarovič poudarila, da narašča število delavcev, ki prejemajo vrednostne bone, da pa se zmanjšujejo zmogljivosti obratov družbene prehrane, poleg tega pa posamezne obrate tudi ukinjajo. S tem je treba prenehati, je dejala Makarovičeva in izrazila zahtevo, da mora vsaka OZD poskrbeti, da bo sleherni delavec

dobil takšno hrano, ki bo ustrezala naravi njegovega dela.

Urejena prehrana med delom pomeni tudi odnos do delavčevega zdravja, njegovega počutja v delovni organizaciji in posredno vpliva tudi na njegovo storilnost. Na voljo je dovolj oblik, kako omogočiti zdravo in redno prehrano med delom, zato se ne bi smeli izgovarjati, da je ne moremo organizirati. Pri organiziranju prehrane med

delom morajo OZD računati tudi z delavci, ki se morajo podrediti dietni prehrani.

Da bi dosegli pravi namen regresiranja, je Sonja Makarovič predlagala, naj bi v večjih DO organizirali posebne skupine delavcev, ki bi se dogovarjali s pripravljalci hrane, da bi ta vsebovala toliko kalorij, kolikor jih delavec porabi med delom v teh prvih štirih urah. Kjer ni mogoče pripraviti toplih obrokov, je treba vztrajati pri hladnih obrokih, hkrati pa odpraviti ali zelo poostri kriterije za izplačevanje regresa v obliki vrednostnih bonov. V samoupravnih sporazumih je treba skladno s potrebami delovnega procesa natančno opredeliti regresiranje prehrane. Zahteve po soglasju občinskega sveta ZS za izplačevanje vrednostnih bonov in dogovarjanje z SDK pa mora biti sestavni del tega postopka, je sklenila Sonja Makarovič.

Boni samo kot izjema

Božena Čarič, strokovna sodelavka republiškega sveta ZSS za vprašanja družbene prehrane, je dejala, da je treba letos pripraviti vse potrebno za ukinitve ali omejitve regresiranja z vrednostnimi boni. Prihodnje leto teh ne bo več, razen v izjemnih primerih, ko posameznim delavcem narava del in

nalog onemogoča organiziranje prehrane med delom, pa v primerih, ko imajo delavci predpisano dietno prehrano, pa takšne hrane ni mogoče zagotoviti v okviru delovne organizacije, izjemoma tudi vsem delavcem delovne organizacije, če sama zares ne zmore pripraviti ustrezne prehrane med delom.

Delavci v delovnih organizacijah in njihovi samoupravni organi so dolžni zajeti takšna stališča tudi v svojih samoupravnih aktih. To morajo storiti do konca letošnjega leta. Pri tem morajo biti osnovne organizacije sindikata pobudnik akcije. Priporočilo republiškega sveta ZS se nanaša tudi na to, da naj delovne organizacije že v drugi polovici leta začno restriktivno izdajati vrednostne bone, seveda ob soglasjih občinskega sveta ZS ter v dogovoru z SDK. Le tako bodo namreč pripravljene za prihodnje leto, ko bonov in soglasij ne bo več, je dejala Božena Čarič.

Zakaj učitelj ne je v šoli?

Franci Novak iz občinskega sveta zveze sindikatov Ljubljana Center je dejal, da je prišlo letos že 22 tisoč prošenj za soglasje, vendar jih je občinski svet dal le slabih 5 tisoč. Hkrati pa se je Novak odločno zavzel za odpravo ne-

Zaposliti zaposlene

Milena Gradišar, podpredsednica predsedstva občinskega sveta zveze sindikatov, je podrobno razčlenila tri osnovne vloge sindikata pri družbenem dogovarjanju in samoupravnem sporazumevanju. Sindikat je po eni strani pobudnik, nosilec in sopolisnik samoupravnih sporazumov, po drugi razsodnik pri reševanju sporov, hkrati pa skrbi za izvajanje samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov kot najvišjih splošnih aktov, s katerimi delavci v združenem delu urejajo odnose pri pridobivanju in delitvi dohodka.

Občinski sindikalni svet je sodeloval pri vseh pomembnejših samoupravnih sporazumih in družbenih dogovorih, ki so jih v zadnjih štirih letih sprejeli v občini, vendar je bila njegova naloga predvsem procesna narave, premalo vsebinska.

Eden od problemov je delegatsko gradivo. Preobsežno je, vsebinsko nejasno in nepregledno. To je tudi močna ovira za samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje; težko se je sporazumeti o nečem, česar večina ne razume. Velik problem je tudi

skrajšanje postopkov, kar sili k pretirani naglici in s tem tudi v še manjšo razumljivost. Posledice so vse prej kot pozitivne.

S podpisom samoupravnega sporazuma se akcija sindikata še ne sme končati. Pomembna je predvsem njegova nadzorna vloga. Sindikat mora poskrbeti, da bodo delavci sproti obveščeni o stanju v vseh družbenoekonomskih tokovih. Prav tako pa bi moral sindikat poskrbeti, da bi občasno nadzirali zbrani denar v samoupravnih interesnih skupnostih ter njegovo porabo in da bi v skladu s temi ugotovitvami tudi določali višino prispevnih stopenj.

Predsednik izvršnega sveta občine Ljubljana Center Milan Slemnik je govoril o stanju na področju družbenoekonomskih odnosov s tujino ter posebej o novem zakonu o združevanju deviznih sredstev. Zakon nalaga OZD velike obveznosti. Rezultati gospodarjenja niso spodbudni, treba se bo čimprej lotiti rebalansa vseh planov. V vseh delovnih okoljih je treba še naprej skrbeti za zaposlenost delavcev, kajti pri tem so še velike rezerve.

V prvih letošnjih mesecih se je spet povečala skupna poraba, pa tudi osebni dohodki ponekod rastejo prek dogovorjenih meja. Tudi s cenami se dogaja isto, pač pa so izvozni rezultati precej boljši od lanskih.

Anica Starčević, delegatka iz Gospodarske banke Ljubljana, je govorila o vprašanjih splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite. Dejala je, da je treba čimprej urediti vprašanje požarne varnosti ter predvsem zaščititi družbene lastnine. Znano je, da v zadnjem času precej raste gospodarski kriminal, zato naj bi precej poostri nadzor na vseh področjih. Delovne stroje je treba bolje zaščititi, hkrati pa krepiti odgovoren odnos do njih. Vprašanja na tem področju je treba urediti tudi z normativnimi akti, posebno pa je potrebno poostri odgovornost odgovornih.

To je bilo le nekaj razmišljanj iz razprave, ki je pripeljala do enotnega stališča, da je treba v prihodnjem obdobju povečati odgovornost sindikata na vseh področjih njegovega delovanja.

JURIJ POPOV

Lepo vreme je pred kratkim odprlo tudi okrepčevalnico »Pri konjskem repu« na Tromostovju. Marsikomu je ta okrepčevalnica ostala v lepem spominu še od lani, tako da bo tudi letos v dobri družbi tu rad zapravil kako prsto urico, še posebej večerno, ko v Ljubljani ni veliko možnosti za pogovor ob vrčku piva. (Tekst in foto: Mišo Dačić)

smiselnega izdajanja vrednostnih bonov zlasti tam, kjer za to ni opravičljivih razlogov. Tako ima na primer vsaka osnovna šola svojo kuhinjo, v kateri ne kuhajo slabe hrane, pa vendar učitelji dobivajo vrednostne bone.

Zasilne rešitve niso dopustne

Janko Miklavžin iz Gradisa je dejal, da ni namen te akcije, da bi se kakorkoli povečala tako imenovana družbena režija, da bi organizacije silili v graditev obratov družbene prehrane. Gre namreč za to, da naj bi se različne DO ustrezno organizirale in medsebojno povezovale. Pri tem bo odigralo odločilno vlogo gostinstvo, ki bo moralo veliko prispevati k pripravi ustreznih obrokov za delavce, pri tem pa vsekakor ne sme služiti s pretiranimi cenami. Sindikat mora vztrajati pri tem, da bo hrana dobra in ustrežne kalorične vrednosti. Nobene zasilne rešitve niso dopustne, saj lahko pripeljejo do različnih zastrupitev, kakršnih je bilo lani v Ljubljani precej. Sindikat naj ne bo le pobudnik akcije, marveč mora v njej tudi vsebinsko sodelovati. Kot je dejal, je v gradbeništvu večinoma dobro organizirana prehrana za delavce, veliko bolje, kot na primer v šolah, kjer kuhinje so, pa vendar brez hrane.

Dogovarjajo se in pripravljajo

Irena Jeza, predstavnica železnice, je dejala, da imajo pri njih že dalj časa težave s tem vprašanjem. V zadnjem času se dogovarjajo s TTG, načrtujejo tudi graditev lastnega obrata, hkrati pa se pripravljajo na sklepanje pogodb z gostinci. Kot je povedala, se pojavljajo odpori pri delavcih, veliko pa jih je, ki bi se morali hraniti dietno. Dejala je tudi, da bodo pri vseh »dietalcih« preverili, ali gre zares za takšne težave, in bodo v prihodnje upoštevali le mnenje specialistov.

Kje so nekdanje menze?

Janez Rijavec iz Komunalnega podjetja Ljubljana je dejal, da imajo pri njih težave z zagotavljanjem ustreznega prevoza za tople obroke. Poleg tega je imel pomisleke glede kakovosti takšne prehrane. Dejal je, da je že pred leti prišlo do napake, ko so zapirali majhne obrate in jih združili, ravno zdaj pa bi predvsem tistim delovnim organizacijam, ki nimajo lastne kuhinje, prav ti, decentralizirani obrati prav prišli. Pojavljajo pa se tudi odpori. Eno je cena, za katero nekateri menijo, da je previsoka, pri tem pa ne upoštevajo, da so v njej zajeti vsi stroški, ki nastanejo s pripravo hrane, in je

zato razumljivo dražje, kot če bi si vsak sam kupil živila v trgovini. Odpori so tudi zaradi tega, ker v posameznih delovnih organizacijah brez lastnih kuhinj to zahteva namestitve servirk, ki bodo delile hrano. Mnogi delavci pa niso pripravljeni sprejeti tega, ker bi tako povečevali neproizvodni del zaposlenih.

Zastarela miselnost

Marta Hrovatin iz zavoda za šolstvo je opozorila na bistveno različne prehranske navade otrok, ki pridejo iz vrtcev, od tistih, ki so bili pred začetkom šolanja v domačem varstvu. Takšne razlike so tudi pri odraslih. Odpori do družbene prehrane izvirajo, po njenem mnenju, iz našega tradicionalnega gledanja na prehrano kot na nekakšen intimen obred v družinskem krogu. To je mogoče premostiti le z visoko kakovostjo hrane pa tudi s primerno vzgojo. Glede na družbeno pomembnost akcije je treba pripraviti serijo oddaj in člankov, ki bi bili objavljeni v vseh sredstvih javnega obveščanja in bi govorili o pomenu takšne družbene prehrane.

Kot je dejala tovarišica Hrovatin, je že 35 let tega, kar so začeli v osnovnih šolah graditi kuhinje, pa še danes niso

zaživele tako, kot bi morale. Po njenem mnenju so resnično potrebne komisije v DO, ki bodo skrbele za ta vprašanja. Hkrati pa bi morali dosledno upoštevati zdravniške ugotovitve, kdo potrebuje dietno prehrano in kdo ne. Poleg tega pa je prav presenetljivo, da živilski tehnologji ne najdejo zaposlitve, medtem ko ekonomisti vodijo obrate družbene prehrane, kar kaže predvsem na nesmotrno izkoriščenost razpoložljivih kadrov. Kot je ob koncu poudarila Marta Hrovatin, je treba ta vprašanja postaviti v ospredje, pri tem pa poskrbeti za višjo prehransko kulturo delavcev, ne nazadnje tudi z lepimi in estetskimi, predvsem pa čistimi obrati.

★ ★ ★

Razprave so pokazale na številne probleme, ki jih bo treba rešiti, hkrati pa tudi na različen odnos do tega vprašanja v posameznih okoljih. Te odnose bo ponekod potrebno spremeniti v temelju. Družbena prehrana je točno opredeljen pojem, ki ima jasno začetni namen. Dopustna niso nobena izkrivljanja, ki gredo predvsem na račun delavca in njegovih delovnih razmer. Te pa so pomembne, če naj bo čim bolj učinkovit.

JURIJ POPOV